

USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Rutsche a soudkyň JUDr. Martiny Kůchlerové, Ph.D. a Mgr. Heleny Konečné ve věci

navrhovatele: **M. V.**

za účasti: **1) Městský úřad Chotěboř**
sídlem Trčků z Lípy 69, 583 01 Chotěboř
2) Ing. T. Š.

o neplatnost volby kandidáta ve volbách do zastupitelstva města Chotěboř, konaných ve dnech 23. – 24. 9. 2022,

takto:

- I. Návrh se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Návrhem podaným v zákonné lhůtě navrhovatel zpochybnil pasivní volební právo Ing. T. Š. ve volbách do zastupitelstva města Chotěboř, konaných ve dnech 23. – 24. 9. 2022. Navrhovatel uvedl, že kandidát má adresu trvalého, nicméně ve skutečnosti bydlí v osadě místní část, kde vlastní nemovitost a zdržuje se většinu času. Adresu trvalého pobytu drží účelově a sporadicky se tam ukáže. Uváděné se dle tvrzení navrhovatele řeší již několik volebních období a rovněž na tuto skutečnost upozorňuje několik dalších občanů obce. Uvedená skutečnost se měla dokonce projednávat na zastupitelstvu obce dne 13. 5. 2020, zastupitelstvo se tehdy však nekonalo a tudíž nevyužilo díkce § 55 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách“).
2. Městský úřad Chotěboř navrhl zamítnutí návrhu pro jeho nedůvodnost. Dále k návrhu uvedl, že dne 29. 6. 2022 podal zmocněnec volební strany PRO VÁS kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva města Chotěboř. Tato kandidátní listina byla dle § 23 odst. 1 zákona o volbách registračním úřadem dne 25. 7. 2022 přezkoumána a vzhledem k tomu, že nebyly shledány žádné závady, bylo dne 3. 8. 2022 rozhodnuto o registraci kandidátní listiny volební strany sdružení politické strany České strany sociálně demokratické a nezávislých kandidátů PRO VÁS pro volby do Zastupitelstva města Chotěboř, které se uskutečnily ve dnech 23. – 24. 9. 2022. Součástí přezkoumávání kandidátních listin je mj. ověřování údajů o kandidátech s využitím referenčních údajů ze základního registru obyvatel a údajů z informačního systému evidence obyvatel (§ 12 odst. 3 zákona o volbách). Údaje kandidátů, které lze z těchto systémů ověřit, byly na kandidátní listině i na prohlášeních kandidátů bez závad.

3. Kandidát Ing. T. Š. se k podanému návrhu vyjádřil tak, že žije trvale na adrese již 30 let. Do obce jezdí na chalupu. Žalobu považuje za nedůvodnou a navrhl její zamítnutí.
4. Krajský soud věc přezkoumal podle § 90 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, které není třeba nařizovat, a dospěl k následujícím zjištěním a právním závěrům.
5. Dle § 60 odst. 1 zákona o volbách podáním návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva. Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí. Dle odst. 4 téhož ustanovení může návrh na neplatnost volby kandidáta podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta.
6. Dle § 90 odst. 1 s. ř. s. se může za podmínek stanovených zvláštními zákony občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta.
7. Krajský soud považuje za nesporné, že navrhovatel podal návrh včas, stejně jako to, že je osobou k podání takového návrhu aktivně legitimovanou.
8. Krajský soud přistoupil k hodnocení námitek navrhovatele jednak z pohledu shora uvedených ustanovení zákona o volbách a současně i z pohledu teoretických východisek volebního soudnictví vymezených judikaturou jak Ústavního soudu, tak Nejvyššího správního soudu.
9. Z podaného návrhu plyne, respektive navrhovatel ani nerozporuje, že napadený kandidát Ing. Tomáš Škaryd je k trvalému pobytu hlášen v obvodu města Chotěboř, konkrétně na adrese (číslo popisné je správně, jak zjistil krajský soud dotazem na Městský úřad Chotěboř za účelem zjištění adresy pro doručování uvedenému účastníku řízení a nikoli, jak uváděl v návrhu navrhovatel, pozn. krajského soudu). V projednávané věci tak není sporná skutková stránka věci ve smyslu toho, že napadený kandidát je k trvalému pobytu hlášen v obvodu obce, ve které byl zvolen. Navrhovatel nicméně tvrdí, že napadený kandidát zvolen být neměl, neboť jeho faktické bydliště (faktický pobyt) je na adrese jiné.
10. Krajský soud tedy hodnotil uvedenou námitku z pohledu jednotlivých ustanovení zákona o volbách. Ten v § 4 a § 5 uvádí jako jednu z podmínek výkonu aktivního a pasivního volebního práva ve volbách do zastupitelstev obcí podmínku přihlášení k pobytu v této obci. V návaznosti na to pak § 22 zákona o volbách upravuje obsah kandidátní listiny, v němž vedle ostatních náležitostí je označena obec, kde jsou kandidáti přihlášení k trvalému pobytu.
11. Úkolem soudu je tak nyní zvážit, zda při výkladu jednotlivých ustanovení zákona o volbách, tedy při výkonu aktivního či pasivního volebního práva, postačí pouhé formální posouzení místa trvalého pobytu voliče či kandidáta. Touto otázkou se zabýval Ústavní soud ve svém nálezu Pl. ÚS 6/11 ze dne 4. 5. 2011, „[o]tázka trvalého bydliště občanů je sice v obecné rovině záležitostí evidenční a nikoliv faktickou, nicméně ve věcech volebních je dle

názoru Ústavního soudu nutno pojem vykládat materiálně. [...] Smyslem formální existence obce je, aby si její obyvatelé mohli sami spravovat své vlastní záležitosti. Činí tak prostřednictvím orgánů obce. Proto také oprávnění tyto orgány vytvářet je podmíněno faktickým poutem obyvatele – voliče k obci. O existenci tohoto pouta nesvědčí sama subjektivní vůle osoby v podobě zápisu mezi občany obce, ale musí být odpovídajícím způsobem objektivně vyjádřena. V situaci, kdy je trvalý pobyt rozhodujícím kritériem pro vznik aktivního i pasivního volebního práva do orgánů samosprávy obce, je třeba vzhledem k závažnosti možných dopadů pečlivě zkoumat i skutečnost, zda přihlášení nebylo zcela účelovým jednáním, jehož jediným cílem byl právě vznik aktivního volebního práva, tedy jednáním obcházejícím volební zákon. Právo na zvolení si trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel je sice subjektivně veřejným právem, vymahatelným ve správním soudnictví, které je odvozeno od práva na svobodu pohybu a pobytu. Ovšem není důvod jej bez dalšího upřednostnit před právem občanů územního společenství, aby se na jeho samosprávě podíleli pouze ti, kdo do tohoto společenství skutečně patří.“

12. Krajský soud nicméně k výše citovaným závěrům Ústavního soudu uvádí, že tyto dle jeho názoru nejsou aplikovatelné na nyní posuzovanou věc. Shora prezentovaný názor Ústavního soudu byl vysloven v souvislosti s posuzováním otázky dotýkající se práva volit ve smyslu § 4 zákona o volbách, tedy aktivního volebního práva, a to za účelem předejití možného zmanipulování výsledků voleb obstaráním hlasů formálních voličů. Proto Ústavní soud vyžadoval, aby pojem trvalého pobytu byl vykládán materiálně a vycházel z faktického stavu věci.
13. Při výkonu pasivního volebního práva však taková situace nenastává. Posuzování (formálního) splnění požadavků pro výkon pasivního volebního práva v obci je hodnoceno ve fázi tzv. registrace kandidátní listiny ve smyslu § 23 odst. 1 zákona o volbách. Pokud by se kandidát přihlásil k trvalému pobytu v obci pouze za účelem splnění formálních podmínek stanovených zákonem o volbách a materiálně by v tomto místě vůbec nepobýval, vystavuje se riziku, že pro tento nedostatek nebude voliči volen. Jinými slovy v takovém případě je v rukou voličů, aby takto zjištěný exces sami sankcionovali tím, že takovému kandidátovi hlas neudělí. Tím se ostatně velmi výrazně odchyluje nyní projednávaná situace od té, na kterou dopadá výše citovaný nálezk Ústavního soudu.
14. Pokud by změna (ve smyslu nesplnění podmínek pro registraci kandidáta na kandidátní listině) nastala až v době po skončení oné registrace, je možné takový deficit namítat i v současné fázi volebního procesu (po skončení voleb). Na takovou – rovněž však od nyní projednávané věci rozdílnou skutkovou situace – pak dopadá nálezk Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. IV. ÚS 4241/18.
15. Tomuto posouzení rovněž odpovídá soudní judikatura – srovnej rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2020, č. j. 63 A 3/2020-27 - z níž lze seznat, že zjišťování materiálního občanství ve volebních věcech je pouhým korektivem zabráňujícím zneužití zákonem nastaveného kritéria trvalého pobytu. Tato soudní judikatura podporuje shora vyslovený názor, když uvádí, že „Pro absenci materiálního pouta k obci jej může vyškrtnout jen v případech, kdy je přihlášení k trvalému pobytu zjevně realizováno za účelem manipulace voleb obstaráním hlasů formálních voličů. Tomuto výkladu nasvědčují jednak velmi krátké lhůty pro zjednání nápravy nedostatků ve věcech vedení stálého seznamu voličů (48 hodin dle § 28 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí a 3 dny dle § 88 s. ř. s.), které nedávají prostor k rozsáhlému dokazování o poutu konkrétního jedince k určité obci, jednak obecný

ústavní imperativ výkladu volebních zákonů ve prospěch volebního práva, jak jej Ústavní soud vyjádřil kupříkladu v nálezu ze dne 15. 10. 1996 sp. zn. IV. ÚS 275/96, kdy uvedl, že „účelem volebních zákonů je volit a být volen, a proto „sporná ustanovení musí vždy být vykládána k tomuto právu vstřícně – tedy tak, aby pokud možno bylo umožněno volit či být volen, a ne naopak“.

16. Krajský soud tak dospívá k závěru o tom, že za daných skutkových okolností a v nynější fázi volebního procesu není možné namítat navrhovatelem vznesenou vadu, a to s ohledem na vše, co je již uvedeno shora.
17. Obiter dictum krajský soud dodává, že i pokud by přezkum navrhovatelem uplatněné vady připustil, ani tak by tento nemohl být ve věci úspěšný. I za situace, kdy by u napadeného kandidáta byl zkoumán faktický, materiální vztah k obci, tento by na straně napadeného kandidáta byl splněn již jen vzhledem na to, že byl do dosavadních voleb starostou obce Chotěboř.
18. S ohledem na výše uvedené byl návrh v souladu s ustanovením § 90 odst. 3 s. ř. s. zamítnut.
19. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s ustanovením § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

Toto usnesení nabývá právní moci vyvěšením na úřední desku soudu.

Hradec Králové 14. října 2022

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu